

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

Kdo prospívá v umění a hyne v mravech,
spíše hyne, než prospívá. *Komenský.*

List ze Slezska.

Vážným dobám jde v blízké budoucnosti vstříc učitelstvo české ve Slezsku, jmenovitě na Opavsku. Poslední úpravou platů pozbyly obce slezské dosavadní právo voliti si své učitelstvo, a tak toto dostalo se jistou měrou do rukou byrokracie školské i politické.

A jak tato byrokracie ustanovování učitelstva, jmenovitě na školách slovanských, praktikovati míní, toho máme už bohužel několik dokladů.

Před rokem odepřela c. k. zem. šk. rada učiteli Fel. Prdovi v Holasovicích potvrzení za nadučitele tamní školy, ač tam po 20 let jako definitivní správce školy (jednotřídní) s dobrým prospěchem působil, a schválila na jeho místo pověstného v celém kraji M. Hrabtze, renegáta. Holasice leží totiž na samém rozhraní česko-německém a několik tamních Němců (Nordmarkařů) seznalo, že by pomocí školy (t. j. odrodilého učitele) mohla obec tato býti poněmčena.

Čeká se nyní na vyřízení rekursu od nejvyššího správního soudu.

Podobná manipulace stala se brzy na to v českých Kateřinkách, které rovněž vyhlédnuty za oběť germanisace.

Ještě neutuchlo rozčilení učitelstva a lidu z takové křivdy a už opět stal se nový případ ve Svínově. V této české obci před 2 lety pomocí úředníků prušackého závodu a severní dráhy postavena byla německá škola, do níž ovšem shánějí se děti české tou měrou, že se stala (jako přes noc!) hned trojtřídní!

Nyní vypsáno tu místo učitelské, o něž ucházel se mimo dva učitele české též jeden německý učitel až z Dolních Rakous.

C. k. okr. školní úřad namítá, že pro tuto školu (s českými dětmi!) čeští učitelé nejsou způsobilí, protože mají (jako absolventi německého učitelského ústavu opavského!!) způsobilost i pro české školy a tedy jen onen Němec z Dolních Rakous jest jedině způsobilým na to místo!! Cítíte tento „politický“ pohlevek zasazený jak českým žadatelům (dobře kvalifikovaným pro školy německé!) tak i vychovatelské vědě samé? Čím méně tedy učitel schopen je s dětmi se dorozuměti, tím způsobilejším jest pro ně!!

Než obecní výbor svínovský je velkou většinou český, a ten na vyzývavost německou dal odpověď tím, že postavil české učitele do terna a kdyby měl proti své vůli dostati opačné vyřízení, povede svou spravedlivou věc až k vyšším instancím.

Přes to vše chováme velikou obavu pro budoucnost našich škol, nebo víme, že ve všude bude v českých obcích tolik energie proti záłudům německé byrokracie slezské, která jedněmi a těmiž ústy varuje učitelstvo před politikou ve školství a zároveň tutéž politiku sama hlásá a — provádí.

Mimo to objevují se již v řadách českého učitelstva samého „karaktery“, jimž odrodilství, prospěchárství, denunciantství a pod. nectnosti nejsou žádnou špatností, a které k vůli ulovení lepšího místa jsou schopné — všeho. Co zbývá tu činiti?

Nic jiného, než aby za své vzala dosavadní „stavovská solidarita a kolegiálnost“, pod jejímiž ochrannými křídly bujela mnohá špatnost a stávala se, jsouc beztrestnou, vždy troufalejší. Národní učitelstvo jest nuceno takové podle povahy ze svého středu a styku vyloučiti a jim opovrzení své veřejně dávatí na jevo, chce-li další korrupci zabrániti a český stavu vychovatelského neporušenou zachovati.

Takový bolestný řez do vlastního masa provedlo již učitelstvo na Těšínsku, když při posledních volbách sněmovních dva učitelé čeští se tak zapomněli, že jako voliči a náhonči politických nepřátel českých stanuli proti p. V. Hrubému, jehož veliké zásluhy o učitelstvo slezské uznalo i učitelstvo německé.

Pochopíte snadno, že za takových poměrů nemůže se nár. učitelstvo slezské nadchnouti pro tak zvaný „pokrok slezského školství“, který jednou rukou německé školství o překot šíří a zvelebuje, školství slovanské však v jeho přirozeném vývoji zdržuje, je čistě vychovatelského rázu zbavuje a v lidu našem šíří a živí ten neblahý předsudek, že prý všecka jeho vzdělanost leží v — germanisaci!

Jak pravdivý tento úsudek je, vysvítá i z následujících fakt: V zemské konferenci učitelské lze o všech možných reformách školství našeho mluvití, jen otázka „nuceného učení německému jazyku ve školách slovanských“ je z rokování vyloučena, jak už zástupci učitelstva českého v této konferenci opět a opět zkusili.

Pod tímto vymínečným jhem má školství české na vždy strnouti, patrně proto, aby cizí jazyk v českých školách slezských nabytí tu během let práva domácího následkem dlouhého zvyku, který rozhoduje tam, kde „zákonité“ oprávněnosti nelze dokázati.

Jistý dlouholetý člen c. k. zemské školní rady slezské výslovně osvědčil, že prý poněmčování slovanských škol slezských má účel politický: rozšířiti totiž znalost německého jazyka ve slovanských krajích tak, aby časem lid slovanský mohl zbaven býti „rovnoprávnosti jazykové“ u všech úřadů.

Byl to evangelický biskup dr. Haase, který činil na sněmě slezském návrh, aby jazyková rovnoprávnost byla uznána jen těm Slovanům slezským, u nichž nelze předpokládati znalosti jazyka německého; u těch Slovanů však, kteří následkem školského vzdělání dosíci mohli jakés znalosti němčiny, nelze prý užívání slovanského jazyka před úřady trpěti!!! Tedy podmíněná občanská rovnoprávnost jako v Prusku!

Vidíte, jak ti patroni „školského pokroku slezského“ rozumějí spravedlnosti, lidskosti a zákonu občanskému? Divíte se pak, když celá snaha jejich nesla se dosud jen za tím jediným účelem, vychovatelskou vědu učiniti mizernou děvečkou politiky německé? Poněmčovati o překot a za každou cenu slovanské školy a třídy, činiti v nich místo učitelům německým, decimovati učitelstvo slovanské, dávatí jim náhubek, aby k politice školské byli hluší a slepí, podporovati zemskými

prostředky vše německé a tak jménem či pod pláštěm „pokroku slezského“ připravovati Slezsko pro politiku — německou!

Takový je stav věci ve Slezsku. Vše co se tu mluví o výchově a mravnosti, o vlastenectví a lidském pokroku, zůstává planou frazí, aby veřejnosti zastřeny byly oči. Ve skutečnosti zájem o mravní vedení mládeže slovanské, o pokrok její ve vědě a umění je tak nepatrný (pro mnohé i šosácky), že oproti péči o germanisaci téměř mizí.

Faktum jest, že v našich školách se pro pěstování mravnosti a charakteru ani času nedostává, jestli si ho poctivý národní učitel sám nevezme a — zapřev často úředníka a „cvičitele“ — nestane se, čím býti má, vychovatelem.

Tato otázka státi se musí pro příští dobu hlavním programem organisovaného učitelstva ve Slezsku, již učitelstvo se nyní tím spíše a důkladněji obíratí může, jelikož zbaveno je na dlouhý čas starosti o hmotné své postavení.

Tato otázka musí býti radikálně a upřímně řešena, nebo jediné je s to dáti školství našemu ve Slezsku takový ráz dokonalosti a pravého, pravím vyslovně pravého pokroku, jímž jistě a trvale můžeme, jak za to mám, čeliti demoralisujícímu vlivu germanisace. Jediné, co mne při tom naplňuje obavou, jest: zmáhající se na mnoha místech indolence duchovenstva k otázce školní. Naše duchovenstvo mělo by odložití politiku abstenenční oproti školství národnímu a věnovati se záležitostem jeho jako členové místních školních rad i okresních školních rad tělem i duší ve svorné součinnosti s národním učitelstvem i s občany národnímu školství přejícími. Může snad sem tam osobní nedorozumění mysl trudit, avšak dobrá, poctivá vůle dojde vždy časem ocenění.

A pro národní školství, pro dobro mládeže a pravý pokrok lidu lze už něco snést! Germanisace jest naším společným nepřitelem.

Veritas.

Katechismus.

Podává *Fr. Janovský.*

Velkolepým způsobem slavena roku 1897. a 1898. třístá ročnice blažené smrti blahosl. Petra Kanisia, kněze Tovaryšstva Ježíšova († 21. prosince 1597.), pravého to reformátora, na výsost zasloužilého obhájce svaté víry i v našich vlastech, muže, jehož památka ustavičně žije, jenž takřka stále s námi rozmlouvá svým nejpopulárnějším spisem — katechismem; tenť pochází od něho; jest nyní sice poopraven, avšak podstata jest Kanisiova. Jubileum ono slaveno jistou měrou po všem oboru církve svaté, zvláště však ve Švýcarech v městě Frýburce, kdež světec pochován; tisíce statisíce poutníků tam zavítalo. Nejpamátnější asi byla pouť dítek; dne 14. září 1897. přibylo jich 5000 ve čtyřech zvláštních vlcích a na četných ověčených vozích; byly to dítky kantonu frýburského; kněží i učitelé je doprovázeli. Jaká to velebná podívaná na dětský onen průvod ulicemi frýburskými za hlaholu všech zvonů a zvuků hudby! Jaká dojemná podívaná na jejich zbožnost při slavné mši svaté ve chrámě sv. Michala a potom

tamtež u hrobu blah. Kanisia! Za čest si pokládali měšťané frýburští pohostiti toto mladé poutnictvo a podarovati je milými památkami.

Právem připutovaly dítky do Frýburka poděkovat blahoslavenci za katechismus a za všelikou horlivost, jakouž byl dítkám věnoval vysvětluje jim přeochoťně pravdy svaté víry. V bavorském městě Ingolštate ukazují podnes místa, kdež blahosl. Kanisius shromažďoval kolikrát za týden děti a učil je katechismu; byl tam tenkrát rektorem university; byl už dávno osvědčeným rádcem knížat, panovníků, papežův; avšak děti zůstaly mu povždy miláčky. Pro lidi dospělé vydal roku 1554. spis „Summa doctrinae christianae“ čili „Velký katechismus“; pro děti roku 1566. „Malý katechismus“; tento vydán do smrti autorovy dvacetkrát! a přeložen do dvanácti řečí. Po té přibývalo i vydání i překladův! V pravdě zlatá to knížka, jak praví slovutný spisovatel švýcarský kanovník Xaver Wetzel, jehož populární spisy ve mnoha stech tisících výtiscích jsou rozšířeny; poslyšme alespoň něco z jeho chvalořeči o katechismu, jen jeho několik aforismů.

* * *

Každý rozumný člověk ptá se: „Odkud pochodí tento svět, odkud já? Kam se ubírá svět, kam já? Co bude po smrti? Proč jest tolik bídy na světě? Co musím činiti, aby mně bylo po smrti dobře? Kde mohu zvědět, co Bůh chce?“ Nezkažený rozum lidský tuší odpověď na tyto otázky; avšak kdyby mu Bůh sám nepřispěl, neodpověděl by správně. Dokladem jsou nám v té příčině Řekové i Římané, nejvzdělanější to národové starého věku. Bylo mezi nimi mnoho výtečných duchů; avšak pravěho náboženství přece se nedopátrali. Že náboženství býti musí, v tom se shodovali všichni, jen že je měli příliš zubožené; proto právě duchové nejvýtečnější, jako byli Sokrates, Plato, Aristoteles, ohlíželi se po pomoci s nebe, po učiteli s nebe, zrovna jako v národě vyvoleném po něm touženo známými slovy adventními: „Rosu dejte nebesa s hůry a oblakové deštěte Spravedlivého; otevři se země a vypuť Spasitele!“ Is. 41., 8. Tužba splněna. „Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi; i viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“ Jan 1., 14. V evandéliu Páně obsažena co nejjasněji odpověď na otázky s vrchu zmíněné; podstata pak evandělía, podstata veškery nauky církve svaté obsažena v katechismu; právem nazývá jej aixský arcibiskup Gouthe-Soulard „Le livre par excellence“; jestiž v něm vše, co nám věřiti, co nám konati, bychom došli věčné spásy.

Dne 16. července 1805 skončil 87iletý stařec August Reichenperger, slovutný státník a vůdce německých katolíků, neohrožený zastance jejich na říšském sněmu německém, učenec na slovo vzatý; citě, že mu pomalu nadchází poslední hodinka, pravil: „Se světem byl bych hotov, proň nepřipouštím si již starostí; dílo mé dokonáno, nezdráhám se zemřít. Což mi času ještě zbývá, rád bych se obíral věcmi náboženskými. Čtěte mi z katechismu; k tomuť musíme se všichni vrátiti?“

* * *

Neurvale zachovala se k božskému Příteli dítek vláda francouzská; vymýtilať ze škol náboženství, katechismus; za to však spatřují se často v rukách školní mládeže nejhorší knihy a nejhanebnější obrazy; pěkné ovoce uzrálo; tak na př. roku 1891 souzeno u soudů francouzských 32.100 mladistvých zločinců, z nichž 6743 nemělo ještě ani 16 let.

Dne 27. srpna 1891. pravil v anglickém parlamentě lord Salisbury: „Tolik se mluví o zločinech a strašných nepravostech a jak přibývá mravní

zkázy; jediný jest prostředek, jediné stavidlo — vyučování křesťanskému náboženství.“

Věru šťastné dítě, jež záhy obírá se katechismem; navykne modlitbě, navykne službám Božím, přijímá rádo svaté svátosti; poznává Boha, miluje ho, miluje Rodičku Boží, světce i světice; zniká hříchu, oblibuje si ctnost, kráčí zlatou střední cestou, jejíž konec v nebesích. Přísloví jest: „Mládenec kráčeje dle cesty své, také když sestará, neodchýlí se od ní,“ Přisl. 22, 6. I jest katechismus dítěti vůdcem a rádcem po všecek život; zůstává mu knížkou nejmilejší.

Slovutný hlasatel a miláček lidu P. Jindřich Abel, T. J., vypravova ve svém kázání ve Vídni dne 27. října 1894.: „Bývalý universitní professor věd přírodních, stařec 70iletý, vykonal životní zpověď za mnoho let. Po té mi řekl: Čítám již přes 70 let. Měl jsem dobrou matku, křesťansky byl jsem vychován. Na vysokých školách pozbyl jsem víry. Kde jaký nový názor se vyskytl, chopil jsem se ho a vždy jsem myslil: Nyní konečně našel jsem pravdu. Radost má bývala krátká; brzy jsem poznal, že názor ten bludný; i chytal jsem se nového a nového — až nyní máje 70 let vidím a jasně poznávám, že nejvědecktější knihou jest katechismus, z něhož jsem se již jako chlapec byl učil. Po lidské vědě zůstává hlava prázdná a srdce chladno; božská věda rozum osvěcuje a srdce zahřívá.

Zeptal jsem se profesora onoho, smím-li kdy těchto jeho slov užití v kázání. Přisvědčil, ba řekl, že ho mohu i jmenovati.“

* * *

Katechesi ve škole mají ovšem dívky pozorně naslouchati, na výklad pozor dávatí, katechismu bedlivě se učiti a čemu se nenaučily, také skutkem, životem osvědčovati; musí víra býti živa.

Řeholník Bonavita Blanc učival ve Würzburku dívky katechismu. Dostal se na ostrov Korsiku. Sešel se s důstojníky. Jeden ho zvláště uctivě pozdravil, objal, vyňal ze západří katechismus a pravil přede všemi: „Této knížce, z níž se otec Bonavita se mnou učival, děkuji ze všeho svého štěstí.“

Přeslavný lidumil Don Bosco bral se večer lesem. Zaskočil ho ozbrojenec, hrozil mu: „Peníze nebo život!“

„Peněz nemám, odvětil kněz, a život spočívá v ruce Boží!“

„Nemluvte zbytečně“, dorážel loupežník; „dejte peníze, sic!“

V té poznal sluha Páně v zuřivci onon bývalého trestance, jež byl v Turině v káznici vyučoval; i zvolal: „Aj, Antoníne, tys to? Už jsi zapomněl katechismus? Umívals ho dobře; avšak nestačí jej toliko uměti, nýbrž dlužno podle něho také žítí!“

I lupič poznal kněze. Sklopil hlavu a řekl smutně: „Velebný otče, kdybych Vás byl hned poznal, byl bych Vás nechal na pokoji.“

„To nestačí, Antoníne; nový život musíš začítí; nezahrávej si s Božím milosrdenstvím.“

„Slibuji, že se polepším.“

„Kdy?“

„Brzy.“

„Učiň to hned; tof nejjistější.“ Po té usedl Don Bosco na kámen, objal kajicníka a vyzpovídal ho; byl zachráněn a puctivosti navrácen.

* * *

Přeslavný vůdce katolíků německých dr. Windthorst pravil dne 11. září 1879. na katolickém sjezdě v Cáchách: „Matku bych nejraději viděl fotografovánu, ana dítkám vysvětluje katechismus.“

Ó zajisté vpravdě mateřskou službu prokazuje matka svým dítkám, zkouší-li je z katechismu, vykládá-li jim katechismus, čte-li jej s nimi; však i otcí služba ta krásně svědčí; v domě takovém panuje věru živé křesťanství, dům takový nepozbude víry.

Jak důležité dílo sociální, jak znamenitý čin pravé humanity, jak líbezné dílo lásky koná tudíž učitel, jenž i rodičům i katechetovi jest nápomocen při vyučování náboženském, při katechismu!

Z té duše byl si toho vědom i přeslavný universitní profesor, učenec světový, ježž zná kde kdo — Alexandr Volta. Dny zaslouženého odpočinku trávil ve svém rodišti městě Komě. Zbožnost, jež byla líbeznou ozdobou celého života jeho, doprovázela ho až do konce. Denně obcoval mši svaté. Vroucně se modlíval růženec; a jakož sám byl všecek oddán Bohu, tak se i přičiňoval, by podobnou lásku roznítil v srdcích svých spolubližních. O nedělích a svátcích odpoledne sedával ve farním kostele sv. Domina uprostřed zástupu dítek a vykládal jim katechismus.

* * *

Svědčí katechismus nejen dítkám, ale i každému dospělému. Vele-slavným jenerálem francouzským byl Lamoricière. Za války krimské navštívil ho dávný přítel. Jenerál byl ve své pracovně všecek pohřížen do veliké vojenské mapy, kdež si označoval postavení vojsk; aby se mu mapa nesvinula, měl ji na čtyřech rozích obtěžkánú knihami. Jakými? Knihou modlitební, Následováním Krista, kázáními Lacordairovými a — katechismem.

Neohroženým vůdcem a zastancem katolíků na říšském sněmě německém byl slovný Heřman z Mallinchroutů, právník a státník na slovo vzatý. Kolikrát zastali ho přátelé, an si čte katechismus! křikával: „Nemohu se načísti. Jak stručně tu všechna pravda podána, jak srozumitelně všechno a poučno!“

Republika ekvádorská neměla nad svého slavného presidenta Garcije Morena. Býval přítomen státním zkouškám na universitě, aby se přesvědčil o schopnosti příštích úředníků státních. Událo se jednou, že pográtulovav novému doktoru práv, dal mu soukromě několik otázek z katechismu. Nedostal odpovědi; i pravil: „Milý pane, úředník musí především znáti zákon Boží! Chcete-li doktorátu svého ve státní službě použiti, zajděte si napřed k Františkánům a zopakujte si katechismus.“

Každou neděli, každý svátek vykládal slavný ten president katechismus svému služebnictvu.

Jak slavným jenerálem španělským byl Josef hrabě Manso, vítěz nad Napoleonem! Pravý to rytíř, pln uctivosti k představeným, pln pokorné lásky k podřízeným, mírný k přemoženým, ale přísný karatel hříchu a nepravosti. Stal se guvernérem kolika provincií. Za ohromné zásluky o církev, vlast a národ jmenován i „čestným kanovníkem“ kathedrály kadixské. Zemřel v Madridě v 78. roce věku svého dne 23. června 1863. Ptal se ho jednou přítel, odkud že vzal pravidla a naučení k svému tak rekovnému a zbožnému životu. „Z katechismu“, odpověděl hrabě; „toť kniha knih.“

Veleučení a slovný biskup francouzský Fraissinous, ministr vyučování za krále Ludvíka XVIII. (1814.—1824.) měl v Grenoblu postní kázání. Kostel takofka ani nestačil, co bylo posluchačů, a to zejména lidí vznešených a učených. Co je vábilo, co je zvláště poutalo? Jakou novotou

zamlouvala se kázání biskupova? Konče poslední kázání pravil posluchačstvu: „Víte, co jsme činili za těchto postních řečí? Opakovali jsme k a t e c h i s m u s. Kdybych vám to byl řekl hned na začátku, byl by snad mnohý myslil, že ho nedůstojno sem choditi na k a t e c h i s m u s; nyní však vidíte a poznáváte jak důležitě a potřebně katechismus i se vzdělanci probírat; vaše účast jest zřejmým toho důkazem.“

Nikdo se tudíž nedomnívej, že jest již s dostatek vyučen, aneb že již věkem příliš prospěl, než aby se obíral ještě katechismem. „Nikdy mně není pozdě učiti se tomu, co člověku dlužno věděti — praví sv. Augustin; ovšem starci lépe by slušelo učiti než učiti se; avšak ještě více mu sluší učiti se, než zůstatí nevědomcem.“

Co zásluh o lidstvo získala sv. Teresie (1515.—1582.)! Co klášterů karmelitánských zreformovala, co nových založila, co vzácných spisů napsala! Ptaly se jí spolusestry, kterou knihu by jim nejvíce doporučovala; podala jim k a t e c h i s m u s řkouc: „Tof kniha, v níž dcery mé ve dne v noci mají čísti; v té jest obsažen zákon Páně.“

* * *

Vraťme se k dítkám. Odevzdávaje božský Spasitel Petrovi primát, ubezpečoval se po třikráte jeho láskou a pravil: „Pasiž beránky mé, pasiš ovce mé!“ Zdá se nám, že týž nebes i země Pán svěřuje katechetovi nebo učiteli nevinnou mládež, tyto prvotiny nových lidí, rovněž ubezpečuje se jeho láskou; neboť bez ní nezdaří se dílo a zůstane jen suchoparem, rovněž jako by se sv. Petrovi nebylo zdařilo světové poslání jeho; avšak láska všecko zmůže, pro milého nic těžkého. Zdá se nám, že týž božský Spasitel svěřuje katechetovi nebo učiteli nevinnou mládež, takto mu promlouvá: „Tyto dítky jsou moje; má všemohoucnost je stvořila, má prozřetelnost je zachovává, tělo mé jest jim určeno za pokrm a království mé jest jejich dědictvím. Kéž je tvá bedlivost uhájí náklady nepravosti, kéž v nich tvá horlivost vypěstuje zárodky ctností, jež jsem do nich vložil! Tak mi pomůžeš je spasiti a dokážeš, že mne miluješ.“

Tento důvod vštípl největším světcům a veleduchům křesťanským velikou horlivost o vzdělání, posvěcení mládeže. Sv. Jeronym už stár uchýlil se do Betléma, aby se tam kořil lásce narozeného Spasitele; z daleka široka putovali tam za ním lidé poučit se jeho moudrostí, podívat se jeho kajicnosti; on však toužil po dítkách, toužil po radosti mluvití s nimi o základech víry, jak napsal vznešené matroně římské!

Sv. Řehoř Veliký, ač chatrného byl zdraví a obtížen starostmi o celou církev, přece vyhledal si vždycky dosti času a nashromáždil dosti síly, aby mohl římskou mládež učiti katechismu. Sv. Augustin, sv. Vincenc Ferrerský, sv. Karel Boromejský, sv. František Xaverský, sv. František Saleský, Gerson, Bellarmin, Fenelon atd. byli z té duše přesvědčeni, že svých sil nemohou lépe vynaložiti, než pracujíce o vzdělání a posvěcení dítek.

I my tak smýšlejme!

O lokalisování v učbě.

Uvažuje *J. M. Kadlčák.*

Nedávno ve všech takměř listech učitelských byla vážně probírána otázka, zdaž výsledky učby o věcech přírodních ve škole národní a měšťanské uspokojují. Pokud mi byly přístupny věcné rozbory sporné otázky poznal jsem z nich, že se celkem přiznává neúspěch a pramen jeho správně se hledá v metodě v učbě dosud uplatněné. Byloť a po většině dosud je podkladem učby o věcech přírodních suchopárné popisování zevnějších znaků a tvarů, tedy systematika, kdežto životopis byl dosti ne-li vůbec zanedbáván. Z toho vytrysklo hnutí opravné, jemuž dáno souborné jméno: biologismus v učbě o věcech přírodních.

Podobně o kreslení se ujímá mínění, že výsledky dosavadní učby neodpovídají potřebám, neodpovídají námaze a nákladu, jakéž kreslířství se věnuje. A příčina? Rovněž v pochybené metodě se hledá.

A tak-li věcně a upřímně se výsledky učby srovnávají, nelze popřít, že i v jiných oborech naše práce úmorná, svědomitá nevykazuje výsledků tak příznivých, jakých očekáváme a jakých žádá po škole prospěch nám svěřeného žactva.

Osm let hmoždíme se ve škole a žáci moří se s námi a přece — jak často výsledky obaplné námahy příčinlivé jsou dosti nepatrné. Nežřídká učitel i žák svědomitě pracují až do únavy a na konec oba vidí, že nedospěli k výsledkům uspokojivým.

A přece učitel přesně i svědomitě konal úřad vyučovatele a žák neméně svědomitě se učil — pracoval.

Odkud potom neúspěch nezaviněný? Kde hledati dlužno příčiny, když po svědomité práci učitele i žáka neodpovídá výsledek a nevyhovuje?

Není zde oprávněná domněnka, že příčina nezdaru anebo méně uspokojivých výsledků práce dlužno hledati v metodě všeobecně uplatněné?

Učím-li osm let svědomitě a žák jeví normální duševní vývoj i pílí dostatečnou, nemohu přece na konec dopracovat se neúspěchu. A přece-li na konec vidím, že práce svědomitá nevykazuje plodů očekávaných, pak nezbyvá, než hledati příčinu nezdaru ve způsobě, ve formě učby, v metodě.

Nemíním zde arcíř methodu, jak se podává a pojímá na ústavech a v učebnicích, tedy základní formy methodické, které jsou podkladem vyučovatelské zručnosti, nýbrž na mysli mi tane spíše věcný obsah učiva spojený s formou podání, jak byl ustálen u různých zástojů, nebo-li předmětů do naší soustavy učebně pojatých a uplatněných.

A tu octli jsme se, po mém názoru, u studnice, z níž mnohý se prýští neúspěch náš přes to, že nemůže nám vytýkati se nedbalá pohodlnost. Mám za to, že nemalá část neúspěchů v tom původ a příčinu má, že veškeré naše učení je příliš všeobecné, že učba generalisuje přílišně a nepřihlíží k lokalisaci učiva.

Učíme ve škole o jevech a věcech z poza obzoru duševního vybavených. Učíme o jevech a věcech v každém ohledu nám cizích a nedbáme toho, co je kolem nás. My dosud ve škole nelokalisujeme, naše učba nemá základů a kořenů v reálním světě žáku dostupném, nýbrž zakotvena je v abstrakních mlžinách duševní i fysické mnohdy ciziny.

Z toho pak se rodí ono nejisté tapání a neurčité pachtění se za nejasným cílem. Ta nejistota ve věci i formě, neurčitost pojmů a nehotovost v užívání fondu nastřádaného úmorně zde má svůj kořen.

Místo, abychom na příklad učivo mluvnické budovali na základech mluvy lidové, nářečí domácího, bohatého zdroje, jakýž dítě přináší do školy z domu otcovského, trápíme dítě i sebe mluvnickými formulami sestrojenými tak, jako by žák o řeči neměl ani potuchy. Spisovné řeči neučíme na základech přirozených, nýbrž na základech umělých formulí v mluvnici soustavně nahromaděných. Což divu pak, že učba je úmorná a výsledek práce osmileté nijak neodpovídá námaze.

Formalismus dosud samovládny v učbě mluvnice je napohled velmi pohodlný a vděčný. Naučit jisté řadě pravidel není tak obtížno, jako vážným studiem proniknout do hlubin lidové řeči domácí, zlokalisovat mluvnici, ale za to výsledky konečné nebyly by tak chabé, jak dosud leckde se jeví, když mají žáci z fondu mluvnického těžit, t. j. myšlenky své slovem a písmem vtělit, sdělit, vyjádřit.

Čeho se naši svěřenci dopracovali v mluvnici, toho prakticky užívají, anebo alespoň užívají by měli ve slohu. A co vidíme?

Po mnohá léta cvičíme je popisovat všechno možné a ličit oslňující jevy dalekých světů. Žáci popisují polární noc, líčí život v pralesích, vypravují o životě Čiňanů, mluví o honbě na ledové medvědy, popisují lov velryb, život v městě přístavním, hrůzu noci na poušti, potulky po jihoafrických planinách, ale nedovedou vám povědět, co se děje na sousedním selském dvoře, z jara v háji, kolem něhož den ze dne chodí. Nenapiší, co vidí, slyší, co se děje před nimi a okolo nich. Leckde znají věci podiv budící, umí napsat líceň oslňující, ale dopisnicí sdělit věci nejjednodušší — nedovedou.

Což bychom rozumným lokalisováním ve slohových cvičeních mohli získat.

A tak se děje ve všem ostatním, ba chybuje se ještě více. Leckde pouštíme se v počtářství do závrtných záhad — ale co stojí oblek žáka, oběd rodiny, zač je to a ono v místě, kolik stojí cesta do sousedního města, zač je v osadě kování na okna, dvěře; zač výražka, rýže, káva určité jakosti; co se platí za tu a onu práci; kolik cihel na prostý domek, zač pozemek, louka; mnoho-li osiva na hektar atd.: o tom není slechu dechu. Pak se divíme, že po dlouholetém učení tak mnohý neumí si vypočítat věci nejobyčejnější a vychytralými vydřiduchy se nechá klamat a šidit, ba přímo okrádat. Nač se mořit s početnicemi, kteréž prý psány jsou pro všechny, když máme každý doma látky, že bychom ani za několik desetiletí nedovedli všechnu zpracovat. Proč papouškovat z početnice: z A do B je 5 kilometrů, a neřici: z Frýdlantu na Pstruži ke škole je 5 kilometrů. Nač bezmyšlenkovitě diktovat: jistý kupec prodává pšeničnou výražku po 38 h a neřici: pan Hladký — kupec v místě — prodává výražku za 38 h. Proč počítat: dělník vydělá za týden 14 K, vydá 9 K, kolik zbylo — a netázat se žáků: kolik vydělá tvůj otec. Neví-li, řeknu: otec Halatův denně obdrží 3 K — kolik v sobotu u závodní pokladny úředník jemu vyplatil? Každý den chodíš pro pecen chleba k panu Břeskému: kolik platiš za bochník? Kolik bochníků do soboty jsi koupil? Co stály? Mnoho-li zbylo tvému otci z týdenní mzdy po zaplacení chleba. Zač je u pana Židka kilogram, půl kg., čtvrt kg. hovězího, telecího atd. masa? Maminka vaří kromě pátku denně půl kg. masa: mnoho-li do týdne panu Židkovi dá utržit? Atd. Když tak a podobně počtářství zlokalisujeme, nabude zajímavosti a ceny, jaká jemu přísluší. Naučíme děti počítat netoliko pro školu, anobřž pro život.

Učíme žáky popisovat zvířata, rostliny, nerosty. Učíme po léta „přírodopisu“. A výsledek? Naši odchovanci neznají zvířeny nejbližšího okolí, neznají rostlin, kteréž na očích mají den ze dne; neumí povědět, jaké to

kamení potok přináší ze sousedních skal Neví, nač a proč v olšínách a u pramenů rostou květy něžné, jichž si nevšímáme proto, že jsou všude hojné, všední, nenápadné. Jak se budou jinak dívat na přírodu, když je naučíme znáti to, co roste, bují, žije a pučí okolo našeho domova.

Nejinak o země- a dějepise. Žáci mají plnou hlavu cizích jmen, a neví po které silnici do Frenštátu by došli. Znají řeky a hory, o nichž snad v životě slova neuslyší, ale neví mnohdy, odkud a kam spěchá potůček na záhumní. Ukazujeme pojmy zeměpisné na diagramech, místo abychom vše vysvětlili venku a ukázali v okolí, co se ukázati dá. Žáci ví o Feničanech, Turcích a Tatarech vypravovat věci divné, ale nemají ani potuchy o své rodné vesnici, neví o nejbližším městě, hradě ničeho, neznají ničeho z minulosti rodného kraje. Zpívají písně nechutné, místo aby si zapěli domácí popěvek starodávny; učí se rýmovačkám, ale starodávne výtvořiny lidového básnictví nikdo jim nepřipomene. Napodobují cizí ozdůbky, jichž nikdy v životě neupotřebí, ale odvykají umění, jakéž ve zlomcích z pradávných dob se dochovalo v podobě malůvek, vyšívek, ozdob dřevěných staveb atd.

A tak bych mohl ještě mnohé připomenouti ukázky, jak účelnou a případnou lokalisací učiva bychom učení žákům zpřijemnil, ale což hlavně na váhu padá, lépe vyhověli zásadě: ze života pro život, a tím odstranili mnohé nedostatky vážné, jakéž ne bezdůvodně se vytýkají uplatněné dosud soustavě učby generalisující, k individualismu osoby, místa a času nijak nehledící.

Nepřavím, že takto přizpůsobeným učivem a methodou opravenou všechny nedostatky rázem odklidíme. Ale tolik tvrdím ze zkušenosti mnoholeté, že lokalisováním učiva zde stručně, jen tak k vůli objasnění letmo nahozeného, v nejednom směru docílíme výsledků překvapujících.

Snad jiní lépe myšlenku objasní. Mi šlo jenom o popud k věcné rozpravě o věci, kteráž po mém soudě zasluhuje povšimnutí, zralého uvážení, bedlivého prozkoumání ne tak theoretického, jako spíše praktického netoliko ve škole národní a měšťanské, ale i na nižších stupních školství středního.

Rozhled školský.

V č. 4. „Vych. Listů“ (str. 61.) uvedli jsme požadavky učitelstva pokrokového v Čechách a nedobře bychom činili, kdybychom je chtěli odbývat úsměškem. Učitelstvo pokrokové má zajisté dosti energie, aby sobě vydobylo splnění aspoň některých svých tužeb a přání. Vše to by mělo býti spíše naučením a pobídkou nám, abychom nelenili, ale pracovali s podobnou houževnatostí a vytrvalostí. A nejen to. Mělo by se nám dostati podpory, mravní podpory, místo nevšímavosti nebo zřejmého snižování, jež dosud na mnohých místech jest našim údělem. Zvláště od poslanců strany katolické očekáváme, nemá-li býti důvěra naše k nim úplně zviklána, že požadavky naše se vším důrazem hájiti a zastávati budou.

Věstník Ústředního spolku jednot učitelských na Moravě ujistil několikráte učitelstvo o dobré vůli poslanců lidových a poskytl učitelstvu naděje, že služné jeho letos přiměřeně upraveno bude. Ale zdá se, že to

byly přece jen nerozvážené sliby, jakých by nemělo vedení Ústředního spolku tak lehkovážně do světa pouštět. Souditi tak lze z výroků některých poslanců (před volbami nedávno mluvili ovšem jinak) a také rozvážnější listy učitelské píše již jinak. Tak v „Učiteli“ čteme: „Výpočty, jež zemský výbor moravský za příčinou úpravy platův učitelských byl předsevzal, jsou skončeny, a shledáno, že by třeba bylo zvýšiti přírážku zemskou o 22 proc., aby platy učitelské na Moravě poněkud snesitelněji upraveny byly. Někteří poslanci, kteří druhy slibovali učitelstvu hory, doly, počínají se prý ve svých slibech viklati. Avšak nač třeba přírážky, když Morava dostává zpět tolik kořaleční daně, a to právě jen z té příčiny, aby mohla učitelstvu svému na služném přilepšiti? Proč neužiti tohoto pramene na sanaci učitelských platů?“

V Čechách hlásají hostinští, že ze svých kapes zaplatí zvýšené platy, ač sami z pivní dávky mají největší prospěch. Samovolným a nezákonným zvýšením dávky získají čistých 22 mil. korun, kdežto na učitelské platy pro letošní rok vypočteno pouhých 7 mil. korun. Je to zvláštní, že učitele živí každý, nikdo však neodváží se veřejně hlásati, že je chleboďárcem dobře placených důstojníků, úředníků, profesorů a j. Co to bude zase křiku, nežli na Moravě aspoň poněkud spravedlivě platy učitelské upraví!

Universitní kurs národohospodářský, jež o prázdninách letošního roku pořádá Katolický spolek českých učitelů na Moravě, bude řídit výtečný odborník prof. dr. Albin Bráf. Je žádoucí, aby všichni, kdož hodlají se účastniti, přihlásili se u jednatele dp. Karla Tiraye, katechety v Ivančicích.

Jednota učitelstva českých škol měšťanských na Moravě nepřihlásí se za člena Ústředního spolku. Má k tomu vážné důvody. Pouze členové její mohou přistupovati k organizaci Ústředního spolku prostřednictvím jednot okresních. Z toho strhl se planý křik ve „Škole našeho venkova“, že jednota vyžaduje pro sebe výsadní stanovisko, chce prý, aby správní zastupitelstvo přijalo její diktát, a takové „samovraždy“ prý učitelstvo obecných škol na sobě spáchat nesmí.

To jsou však jen plané fráse. Jednota učitelstva českých škol měšťanských pracuje vážně, klidně a rozumně a jistě nebude považovati sebe za stranu neomylnou a nedotknutelnou, ale také nechce, aby vedení Ústředního spolku považováno bylo za instanci svrchovanou a neomylnou, a v tom má úplně pravdu.

Příště dále.

Nezapomínejme na Ústřední Matici školskou!

Za projev soustrasti do Prahy zasláný velmi něžným způsobem se poděkovala rodina v Pánu zesnulého velikána našeho, nezapomenutelného dra. Riegra. Předsednictví katolického spolku učitelského právě došel překrásný obrázek dra. Fr. L. Riegra, mistrně provedený pohřeb, a pod ním thlivé: „Vřelé, uctivé díky rodiny za projev účasti.“ Na hoře letopisy 1818.—1903.

Něco o inspekcích. Okresní školní dozorce shledal, že učitel na jisté škole nežívá metody jím učitelstvu doporučené. Učitel byl za to ve

zvláštní poradě sboru učitelského okresním dozorcem náležitě pokárán. Než nedosti na tom. V příští řádné poradě měsíční opakoval nadučitel všechny výtky okresním dozorcem členům sboru učitelského učiněné, aby si je lépe v paměť vštípl. V okresní poradě učitelstva opakoval je s patričným důrazem okresní dozorce. Při tom horlivý člen jmenovaného sboru činil si zápisky, a dle nich nadučitel v domácí poradě svým podřízeným opět výtky inspektorovy na paměť uvedl (jaké to osvěžení a povzbuzení!). Ale to bylo všecko málo. V sezení okresní školní rady jmenoval okresní dozorce učitele, který nesprávné metody užívá, a jistý člen okresní školní rady postaral se o to, aby v působení učitelově zpráva o jeho nedbalosti a neschopnosti (!) se rozšířila. — Je-li učitel citlivý, dostačí, když okresní dozorce jej mezi čtyřma očima na chybu upozorní, a jistě vícekrát se jí nedopustí. Slyšeti onu výtku čtyřikrát před jinými (kteří dobře vědí, kdo tím míněn jest) a to suchými úředními slovy, jest pro citlivého učitele hrozné! Není divu, že všechno se v něm bouří, že pojímá nesmiřitelnou zášť proti svým představeným. Jeho působení ve škole je otráveno. Je-li učitel ke všemu lhostejný (a takových je málo), můžete mu výtku opakovati stokrát, přece vás neposlechne. Postup představených, jak je zde vyličen a jak se skutečně sběhl, je tudíž nejen nepsychologický, ale prostě nelidský.

Co je karakternost? Když pokrokový spolek učitelský (Budeč Brněnská), který vyloučil členy katolického spolku učitelského a jehož předseda nazývá slušný katolický list klerikálním plátkem, bere peníze od ústavu katolického (Cyrillo-Methodějské záložny) — to je pokroková karakternost!

Když předseda jiného spolku učitelského, jenž také členy katolického spolku učitelského vyloučil (na jeho popud!), při generální visitaci ujistí biskupa ve zvláštním slyšení, že bude pouze v duchu sv. katolické církve vychovávat mládež — to je karakternost!

Když učitel považuje obřady církevní za zbytek středověké pověry a sám s dětmi do kostela a na průvody chodí*) — to je pokroková karakternost!

Když podučitel ve spolku učitelském bouří proti „klerikálním tmářům“ a v hostinci místnímu kaplanu (říká mu „Důstojnosti“) dělá pozorného služebníčka — ach jaká to karakternost!

Tak (a někde mnohem hůře) to vypadá mezi pokrokovým učitelstvem. Že ani ve spolku katolických učitelů nejsou všichni z přesvědčení a nejednají všichni karakterně, kdož by se divil. Mnohý dělá se katolíkem, jen aby jistých výhod dosáhl. (Tím už ostatně dává na jevo, že nepatří mezi katolíky z přesvědčení, že patří jinam.) Našemu listu jest bojovati proti každé bezkarakternosti, neboť každá snižuje náš stav a poškozují naše zájmy.

Zašovská útulna pro děvčata mrzáčky a sirotky utěšeně zkvétá dále, jak na poslední valné hromadě spolku ji vydržujícího ve Vítkovicích s povděkem konstatováno. Trvá již pět let. Začátkem lonského roku chovala 44 děvčat, z nichž bylo lze 9 už propustiti. Nových za to přijato pět. O něco více než polovice jich navštěvovalo pětiletou školu zašovskou. Škole odrostlé pilně pracovaly o národních a obyčejných výšivkách rouch kostelních, jichž hojně na různé strany lacině nakupováno. Jiné zase rozesílaly ústavem do tisku dávaných vkusných obrázků a zase se cvičily v práci domácí i polní. Patří k útulně, umístěné v bývalé budově starých

*) Řekl můj starý dobrý učitel: „Kdybych konati měl něco, co odporuje mému přesvědčení, hned bych se učitelství vzdal a stal bych se raději veřejným posluhou nebo nádenníkem.“ — Kdyby žil, také by ho vyloučili. Byl dobrým katolíkem.

trinitářů zašovských, rozsáhlé sady, v nichž se pěstuje i zelenina. Dříve po tři léta spolek Ústavu sv. Josefa vydržoval útulnu ve Vítkovicích. Přesazení tohoto štěpu křesťanské lásky z oparu továrního do horské krajinky va-lašské k poutnímu chrámu zašovskému zřejmě bylo velmi zdařilé; ticho a čerstvý vzduch chovankám nemálo prospívá. Křesťansko-sociální spolek, jenž ústav vydrží, letos obezřetnou správou sebral 16.683 K na roční nutné výdaje. Velká většina těchto příjmů ovšem nasbírána po Moravě, ač se správa snaží co nejvíce o vlastní důchody. Od lonska protektorem ústavu je říšský poslanec dr. A. Stojan. Blahodárnou činností svou Útulna zašovská doporučuje se plně přízni naší Moravy a Slezska, jehož děti hostí.

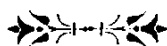
Zemská učitelská konference ve Slezsku začne se konati 9. září t. r. o 8. hodině ranní v tělocvičně c. k. učitelského ústavu v Opavě. Zemskou školní radou sestaven byl pořad jednání: 1. Návrhy na změnu normálních plánů učebných pro obecná školy ve Slezsku vydaných výnosem zemské školní rady ze dne 1. června 1886. čís. 817. 2. Oprava vyučování kreslení na školách obecných a měšťanských. 3. Oprava přírodopisného vyučování na těchže školách.

O zemských konferencích vydalo ministerstvo vyučování výnos, dle něhož zemské konference učitelské konati se mají pravidelně vždy po šesti letech. V případě nutnosti jest zemský školní úřad oprávněn připustiti, aby tato konference ve dvou zvláštních schůzích se konala.

Smutné zjevy. Arcibiskup-primas ostráhomský Vaszary vydal oběžník k duchovenstvu, který má význam přímo revolučního obratu v katolické církvi v Uhrách proti národnostem maďarským. Účelem oběžníku je, aby kněžstvo v Uhrách od nynějška považovalo pomadžarštvování za nejdůležitější cíl, vše ostatní za vedlejší. „Rozšíření maďarštiny“ — píše arcibiskup — „jest nejhlavnější věcí. Proto nechť kněží a učitelé všemi prostředky rozšiřují maďarštinu. Jmenovitě klademe na srdce pánům děkanům, aby ve smíšených obcích učilo se náboženství jen maďarsky, aby tak čím dříve, tím lépe mohlo se s kazatelny všude kázat jen maďarsky . . . Dej Bůh — končí oběžník — aby za krátký čas úsilím kněží a učitelů v katolických chrámech v celé zemi právě tak jako u rodinných krbů panovala maďarština až do věčnosti.“ — Oběžník arcibiskupa ostráhomského otrásá samotnými základy věrouky křesťanské a jest ze stanoviska církve katolické i kultury lidské něčím tak barbarským, co bychom byli považovali ve XX. století za nemožné.

Obnova.

Chlapec sebevrahem. V Doubravě se oběsil 11letý školák, ježto z peněz, které vybral, podržel dva halíře pro sebe a bál se proto trestu.

Z literatury.

Aforismy a citáty. Vybral a uspořádal Fr. Šidlo. Cena 1 K. V plátně vázáno. Nakladatel R. Promberger, knihkupec v Olomouci. Pořaditel provází spisek svůj slovy Celakovského ku Kamarýtovi: Citáty mají větší cenu nežli se Tobě zdá; ony vysvětlují, dokazují, srovnávají. A skutečně má náš básník pravdu; jedním dobrým aforismem se často více poví než celou lec-jakou knihou. Dnešní všeobecný zájem pro Aforismy je tudíž přirozeným požadavkem nynějšího stupně myšlenkové evoluce lidstva. Koho by dnes nezajímaly výroky slavných filosofů, čelné zásady mravouky zakladatelů největších soustav náboženských, citáty ze spisů proslulých básníků předních

národů doby minulé i přítomné? Zajisté každého, kdo jen trochu chce rozšířiti svůj myšlenkový obzor. Proto doufáme, že přichází autor s tímto spiskem zejména každému řečníku takřka jako na zavalanou vstříc. Leč i pokrokový učitel a takovým chce býti přece dnes každý paedagog, snadno si může z takové sbírky vyhledati vhodné citáty ke své přednášce nebo účelné věty na cvičení krasopisná, mluvnická a pravopisná. Studujcímu, jenž dnes přetížen více než kdy jindy, poskytne snůška mnohou novou látku k jazykovým úlohám a tím se jemu ušetří mnoho namahavé práce a času. Ale také spisovatel, jenž asi nemívá nouze o vlastní myšlenky, rád si časem přirovnává své názory k myšlenkám jiných myslitelů, již podali svůj úsudek o téže věci. Dílko je sbírkou většinou původní a nemůže se zaměňovati se snůškami obsahujícími tak zv. „okřídlená slova“. Většina výroků spisku nebyla v žádné, ani české, ani jinojazyčné sbírce citátové uveřejněna. Téměř všechny aforismy jsou obsahu čistě ethického a proto je můžeme každému čtenáři směle doporučiti. Spisek má 778 aforismů a citátů abecedně uspořádaných. Vydán jako III. svazek Sborníku příruček pro učitelstvo a studentstvo, kdež I. svazkem jsou Kranichovy Přehledy z věd přírodních (1·80) II. Autratovy Uvedení do mluvnice staročeské (90 h). Svazkem IV. bude: Matematika prof. M. Valoucha.

Finanční věda. Od dra. Karla Theod. Eheberga, řádného profesora státních věd v Erlangách. Překl. dr. J. E. Salaby. Nakladatelství Pelcovo dalo nám již několik dobrých knih národohospodářských a dobývá si znovu uznání uvedši do české literatury dílo, které patří k nejlepším odborným spisům z poslední doby. V české literatuře máme jediné Kaizlovu Finanční vědu vydanou již před 11 léty a necelou. Dílo Ehebergovo má mimo jiné ty základní přednosti, že je dokonalé, všestranně zevrubné, při tom neobyčejně přístupné. Překlad je pořízen dle šestého vydání originálu z roku 1901., jenž měl 506 stran velkého formátu. Právě vyšlý 1. sešit jedná o dějinách finanční vědy a nauce o vydáních státních. Druhý sešit přináší pokračování toho a spolu začátek nauky o příjmech. Další sešity postupně probíráti budou nauku tu; tak zvané výdělečné či soukromé hospodářské příjmy (rolnické statky a lesy, průmyslové a obchodní podniky), dávky, daně všeho způsobu; zvláště důležitými oddíly spisu Ehebergova jsou ty, jež věnovány jsou veřejnému úvěru a obecním financím. Nebude zajisté od místa, když připomeneme, že je povinností našich samosprávných a obecních korporací, aby dílo to zakupovaly a studovaly. Zejména pak správy a ředitelstva našich peněžních ústavů a podniků (zvláště venkovských) nutí přímo nynější doba, aby klesání úvěru a důvěry hleděli čeleť důkladnými odbornými vědomostmi. V díle Ehebergově najdou toho zdroj nevyčerpatelný. Celé dílo vyjde as v 15 dvouarchových sešitech 8" po 40 h. Předplatné přijímá nakladatelství Josefa Pelzla v Praze, Lipová ulice čís. 8.

Smuteční pochod na památku dra. Fr. Lad. Riegra. Bravurní kousek zdařil se opět litografickému ústavu: V. Kotrba, Praha-II. č. 200, v oddělení pro rytí not. Za dobu 24 hodin vyryt a vytlačen smuteční pochod na paměť dra. Fr. Lad. Riegra, vydaný nákladem Rudolfa Ryšavého, knihkupce v Praze. Skladbu smutečního pochodu komponoval hudební skladatel Richard Kaska pro piano na dvě ruce. Vedle paus, passagí tempových a dynamických znamének obsahuje tato skladba 303 noty ve vrchní a 371 notu ve spodní poloze. Úhrnem 674 noty. Rozměry tisku odpovídají pravidlům esthetiky a přes to zbývá ještě na dopisnici místo pro zprávu a podpis zasilatelův. Celá tato skladba jest přesně, čistě a jasně provedena

na pouhé dopisnici, která je venkoncem naší vlastní českou prací a původní. Knihkupci Ryšavému a skladateli Kaskovi náleží myšlenka a majiteli litografického ústavu na rytí not Václavu Kotrbovi výstava práce. Ústav páně Kotrbův jest toho druhu v Čechách jediný, vyrovná se ústavům lipským a solidností svou je často předčí a proto zaslouží, aby jako pečlivě spravovaný a vedený vlastní náš český podnik komponisty i nakladateli not byl náležitě oceněn.

Nakladatelství Kabátník a pol. v Jičíně vydává důležitý list francouzský pro české čtenáře, *Causeiries françaises* redakcí prof. Josefa Kubína. Právě vyšlo číslo 6. s velice zajímavým obsahem. List tento hojnou měrou hoví studiu jazyka francouzského u nás. I jest záhodno, aby nechyběl u žádného pěstitele a milovníka francouzštiny, neboť jen tak může dojiti splnění jeho důležité poslání. Obsah listu jež vždy velice zajímavý a poučný. Číslo měsíčně stojí jen 10 kr. (20 h).

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vika (v Praze, 359.—VII.) ve prospěch „Jubilejního ženského asylu cís. a král. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo právě č. 3. XI. ročníku s tímto bohatým obsahem: Text: Zádrem. Fr. Lad. Riegrem, lidumilem. — Msgr. Ferdinand Jan N. Kalous, světicí biskup arcidiecése pražské: Vražda proti lidumilství. — Otto G—k: Jest oprávněn požadavek úplné zdrželivosti opojných nápojů? — Vojtěch Kraus: Nadání městského chorobince na Karlově v Praze. — Renée Pingrenou-Jan Kosina: Sirotčinec výrobců knih. — F. H. Žundálek: Saská králová Karola. (Část další.) — Zprávy. — Vyobrazení: Filantropická Družina v Praze. (4 vyobrazení.) Milosrdný samaritán. Dr. M. Kovář. Sv. Vincenc. Báseň. — Františka Berková: Pani a služka. Povídka. (Část další.) — Věrný sluha. Přel. Kl. Gr. Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, chof ředitele akademie hr. Straky v Praze—III.

3. sešit „**Nové země na severu**“, illustrovaného cestopisu Otty Sverdrupa, líčí nám návštěvu amerického polárního cestovatele Pearyho, jenž, jak známo, přivezl do Evropy poslední zprávy o výpravě Sverdrupově a byl tudíž skutečně posledním z Evropanů, s nimiž se Sverdrup na své polární cestě setkal. Tklivé je líčení spustošené země, prastarých, vymřelých vesnic Eskymáckých, jež družina Sverdrupova objevila. Věčná zima zachovala zbytky prastarých sídel tak, jakoby byly včera teprv opuštěny. Lovy kajek, těchto nejzajímavějších ptáků severního pobřeží střídají se s různými dobrodružstvími na honbách medvěhů a turů pižmových, mezi čímž činí se přípravy k prvnímu přezimování. Dne 16. října naposled viděli slunce a nastala několikaměsíční polární noc. V dalším vypravování vyličen život na lodi v polární noci, život plný tuhé práce, v což jako jasný paprsek vchází vánoční slavnost, plná veselí a ruchu. Zvláštní příloha k tomuto sešitu je ukázkou vánočního „časopisu“ cestovatelů, jež vyšlo s názvem „Veselá hodinka“. Po vánocích pátrají cestovatelé po stopách výpravy Zreelyho, jejíž tragický osud je zde líčen. Vypravování provázeno jest celou řadou obrázků velice zajímavých. Cena sešitu 60 h (30 kr.). Obdržeti a předolatiti možno u každého knihkupce, zejména ale v nakladatelství J. Otty v Praze, Karlovo nám. 30.

Nejlacinější schválené školní mapy jsou „Rácovy mapy“, jež jsouce zpracovány dle čítanek pro školy obecné, obsahují všechna místa, o nichž čítanky, ať v partii kterékoliv, se zmiňují. Král. České (vzadu plán Prahy), 6 h, markr. moravské s vev. Slezským (vz. plán Brna), Rak.-Uh. mocnářství (vz. pl. Vídně) 8 h, Evropa (vz. pl. Londýna) 8 h atd. Objednávky jen za hotové od 4 K posílá vyplacené a 15⁰/₁₀₀ slevu (již si možno předem sraziti) poskytuje B. Rácova, vdova po učiteli. Král. Vinohrady, Divišova ul. 12. Příště dále.

Učitelská Zádruha na Moravě,

zapsané společenstvo s obmezeným ručením se sídlem v Uh. Hradišti,
konati bude

valnou hromadu

v neděli dne 19. dubna 1903 o půl 2. hodině odpoledne
v místnostech hotelu „u Slunce“ v Uh. Hradišti.

Jednací pořádek:

1. Čtení zápisu minulé valné hromady.
2. Zpráva účetní.
3. Zpráva zkoumatelů účtů.
4. Usnesení, jak naložiti se má s čistým ziskem.
5. Volné návrhy.

V Uh. Hradišti, dne 28. března 1903.

Jan F. Kořínek,
t. č. předseda.

Učitelská Zádruha na Moravě,

zapsané společenstvo s obmezeným ručením se sídlem
v Uh. Hradišti,

přijímá **vklady na spořitelni knížky a úrokuje je 4⁰/₀.**

C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

**Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na
6⁰/₀ za velmi příznivých podmínek.**

K zaslání peněz poštou vydá „Zádruha“ na požádání složní listy poštovní
spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se z celou důvěrou na starostu spolku
p. **Jana F. Kořínka**, správce školy v Částkově u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena známka 20 hal. na odpověd.

Představenstvo.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Aďamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.